

Pasaules tirgu apskats

2009. gada 25. – 31. maijs

Akciju cenām kāpjot, lielākā daļa akciju tirgu turpināja uzrādīt labus rezultātus. Ekonomiskie rādītāji bija samērā labi. Investorus atbalstīja galvenokārt augošie patērētāju noskaņojuma rādītāji. Kāpušas arī naftas un rūpniecisko metālu cenas, kas veicināja enerģētikas un komunālo pakalpojumu nozares, kā arī naftas eksportētāju uzņēmumu akciju celšanos.

Indekss "US S&P 500" pakāpās par 3,6%, kamēr Eiropas akciju cenas, kas iepriekšējā nedēļā apsteidza ASV tirgu, palielinājās tikai par 0,6%. Japānas akciju cenas pieauga, Japānas fondu tirgu raksturojošajam indeksam „Nikkei 225” palielinoties par 3,2%. Euro vērtība pret ASV dolāru pieauga vēl par 1,4%, kamēr jenas vērtība pret ASV dolāru pazeminājās par 0,6%. Attīstības valstu akciju tirgū turpināja uzrādīt labus rezultātus, akciju cenām kāpjot par 3,6%. Āzijas (izņemot Japānu) akciju cenas palielinājās par 3,7%. Krievijas akciju cenas pieauga par 6,7%, ko veicināja arī naftas cenas kāpums par 7,8%. Austrumeiropas akciju tirgos bija vērojams kritums par 1,4%.

Akciju cenu kāpumu lielā mērā veicināja spēcīgie konjunktūras un patērētāju noskaņojuma rādītāji. ASV *Conference Board* noteiktais galvenais **patērētāju noskaņojuma** indekss sasniedzis pēdējo astoņu mēnešu laikā augstāko punktu, proti, 54,9. Arī citi rādītāji liecina par patērētāju noskaņojuma uzlabošanu. Lielbritānijas patērētāju noskaņojums šajā mēnesī sasniedzis augstāko līmeni gandrīz gada laikā. Šie rādītāji izgaiņāja bažas, ko radīja Ziemeļkorejas kodolizmēģinājumi. Visstraujāk kāpušas akciju cenas enerģētikas sektorā. ASV šis pieaugums sasniedza 4%, naftas cenai pārsniedzot 65 ASV dolārus par barelu. Tagad naftas cena kopš gada sākuma palielinājusies jau gandrīz par 20%.

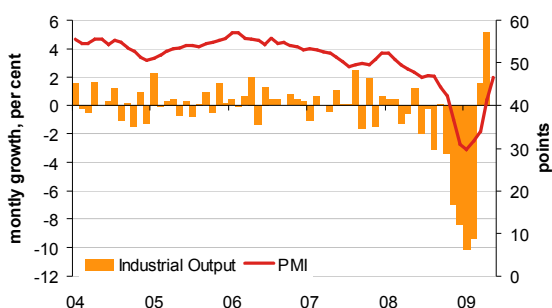
General Motors šodien paziņos par bankrotu saskaņā ar 11. pantu, kas paredz viena gada aizsardzību pret kreditoru prasībām. Tas būs līdz šim lielākais rūpniecības uzņēmuma bankrots pasaulē un prasīs no valsts vēl papildu 30 mljrd. ASV dolāru lielu finansējumu. Kā raksta *Financial Times*, pēc bankrota pieteikuma notiks prezidenta Baraka Obamas un GM izpilddirektora Fritz Henderson sarunas, lai rastu iespējas pārliecināt tirgus dalībniekus, ka GM pēc nepieciešamā atbalsta sniegšanas un tiesas uzraudzībā veiktajiem sanācījas pasākumiem var veiksmīgi atjaunot savu darbību 60 – 90 dienu laikā.

Ekonomiskie dati bija labvēlīgi tirgu attīstībai. Patīkamu pārsteigumu sagādāja **ASV ilgliegtuma preču** pasūtījumi, kas aprīlī pieauga par 1,9%. Tomēr marta rādītāji tika koriģēti līdz 2,1% lielam kritumam salīdzinājumā ar iepriekš ziņotajiem 0,8%. Tas saistīts ar to, ka ar militāro jomu nesaištītie pasūtījumi, izņemot lidmašīnas, aprīlī pēc 1,4% lielā kritumā martā samazinājās par 1,5%. Pozitīvi vērtējams fakts, ka **ASV sākotnējo bezdarbnieku pabalstu pieprasījušo skaits** samazinājās straujāk, nekā gaidīts, tomēr tas, ka to bezdarbnieku skaits, kuri turpina saņemt pabalstu, ir palielinājies līdz rekordaugstam līmenim, liecina par vēl vienu ievērojamu bezdarba līmeņa kāpumu.

ASV pārdoto mājokļu skaits ir palielinājies, taču jauno mājokļu tirdzniecības apjomi auguši tikai nedaudz. Aprīlī patīkami pārsteidza esošo mājokļu tirdzniecības apjomu pieaugums par 2,9%. Mājokļu cenu indeksi liecina par tālāku mājokļu cenu kritumu. Strauji samazinājās hipotekāro kredītu pieteikumu skaits, jo 30 gadu hipotekāro kredītu procentu likme sasniegusi augstāko punktu pēdējo divu mēnešu laikā.

Tika publicēts pārskatītais ASV **pirmā ceturkšņa** IKP rādītājs, kas uzrādīja 5,7% lielu kritumu ASV ekonomikā salīdzinājumā ar sākotnēji aplēsto 6,1%. Šajā ceturksnī tiek prognozēts ekonomikas lejupslīdes tempu kritums, kas atspoguļo nepārdoto preču krājumu samazināšanos un augošo uzņēmumu peļņu. Tomēr uzņēmumi, visticamāk, turpinās samazināt strādājošo skaitu, liekot patērētājiem ierobežot izdevumus un tādējādi bremsējot ekonomikas atveseļošanu.

1. grafiks. Japānas rūpnieciskā ražošana un rūpniecības PMI

Arī Eiropā akciju cenas kāpušas, jo iedzīvotāji uzskata, ka recesijas zemākais punkts jau ir aiz muguras. **Eiropas rūpniecības nozares** rādītāji ir bijuši visai labi. Kā liecina PMI indekss, Eiropas rūpniecības kritums maijā bijis lēnākais septiņu mēnešu laikā.

Eiropā PCI nokritās līdz nullei un dažus mēnešus tas varētu būt pat negatīvs, taču ilgstoša deflācija nav gaidāma. Samazinās arī pamatinflācija, taču lēnāk. Cenu kritums vērojams arī **Japānā**, valsts gada pamatinflācijas rādītājam (neskaitot pārtiku un enerģiju) samazinoties par 0,4% vairāk, nekā tika prognozēts. Nominālā inflācija samazinājusies lēnāk. Tokijas reģionā deflācijas spiediens joprojām ir spēcīgāks, jo cenas kritās straujāk, nekā gaidīts (pamatinflācija - 0,9%).

Gan PMI, gan rūpniecības rādītāji Japānā ievērojami pārsniedza prognozes, liecinot par plaša mēroga pieaugumu un ekonomikas atveseļošanu. Japānas rūpnieciskās ražošanas apjomi aprīlī pieauga par 5,2% (1. grafiks), pārsniedzot prognozēto 3,5% kāpumu. Bez tam krājumu apjoms samazinājās par 2,7%, kas liecina par spēcīgām krājumu korekcijām. Trešdien publicētā aprīļa tirdzniecības statistika uzrādīja eksporta apjomu kāpumu. Tomēr Japānas iekšzemes patēriņš bija mazāks, nekā gaidīts, turklāt pieauga arī bezdarbs. Neraugoties uz to, šķiet, ka straujais pirmajā ceturksnī novērotais kritums nākamajos ceturkšņos vairs neatkārtosies.

Krievijas akciju cenas kopš janvāra, kad tās bija sasniegušas savu zemāko punktu, ir gandrīz dubultājušās. Izcilos Krievijas tirgu rezultātus ietekmēja vairāki faktori, piemēram, mazinājušās bažas par iespējamo banku sabrukumu, turklāt pieauga arī ekonomiskie rādītāji palielinājuši cerības, ka pasaules ekonomika drīzumā sāks atveseļoties. Līdz ar to augusi arī investoru gatavība ieguldīt savus līdzekļus riskantākos aktīvos. Investorus vilina arī naftas cenu kāpums virs 65 ASV dolāriem par barelu salīdzinājumā ar marta cenu, kad tā tikai nedaudz pārsniedza 40 ASV dolāru, un fakts, ka Krievijas akciju cenu kritums bijis zemāks nekā citu vadošo attīstības tirgu akciju kritums. Vismaz pagaidām, šķiet, aizmirsti Krievijas ģeopolitiskie konflikti un šaubas par korporatīvo pārvaldību, kā arī valsts tiesiskais regulējums.

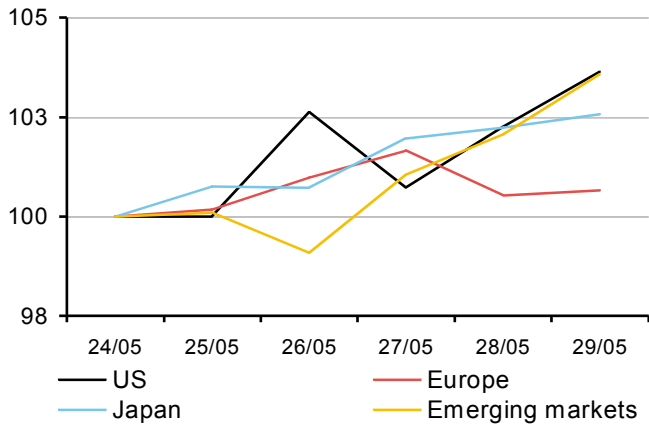
Augošais pieprasījums pēc izejvielām Ķīnā izraisījis strauju **indeksa „Baltic Dry Index” kāpumu**, kas ir tādu jūras sauskraavu kā dzelzsrūda, ogles un graudi pārvadājumu izmaksu salīdzinošais rādītājs. Šis indekss atspoguļo arī starptautiskās tirdzniecības aktivitāti. Baltic Dry piektdien palielinājās līdz 3,494 punktiem, proti, par 25,4% nedēļā, pirmo reizi kopš oktobra pārsniedzot 3,000 punktu robežu, jo kuģu skaits, kas ārpus Ķīnas ostām gaidīja izkraušanu, sasniedza savu rekordu - 80 (2. grafiks).

Indijas ekonomika pirmajos trijos 2009. gada mēnešos augusi straujāk, nekā gaidīts, proti, par 5,8%. Ceturkšņa pieaugums bija ievērojami lēnāks nekā pirmajos trijos 2008. gada mēnešos reģistrētais 8,6% lielais pieaugums. Īpaši smagi klājās Indijas rūpniecības nozarei, kuru negatīvi ietekmēja krītošais pieprasījums un kuras apjomi salīdzinājumā ar attiecīgo iepriekšējā gada periodu samazinājās par 1,4%. 2009. gada pirmajos trijos mēnešos visstraujāk auguši sociālie izdevumi, palielinoties par 12,5%. Daudz labāk, nekā iepriekš paredzēts, klājās arī pārējām nozarēm, kurām tika prognozēts straujš samazinājums. Būvniecības apjomi pieauga par aptuveni 6,8%, proti, gandrīz tikpat strauji kā attiecīgajā iepriekšējā gada periodā; viesnīcu, transporta un sakaru nozare pieauga par 6,3%, kamēr finanšu, nekustamā īpašuma un apdrošināšanas nozares pieaugums bija 9,5%.

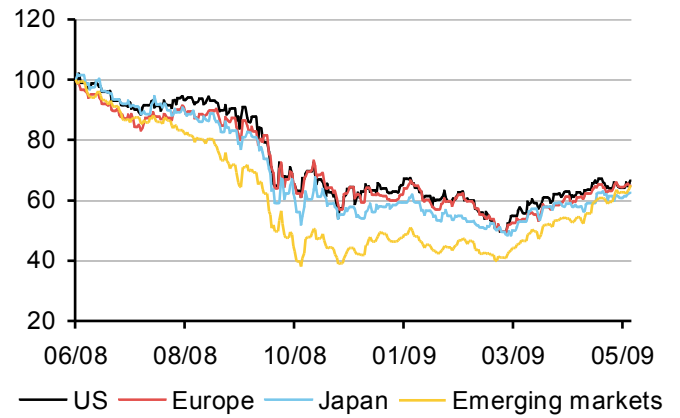
1. grafiks. Baltic Dry Index, punkti

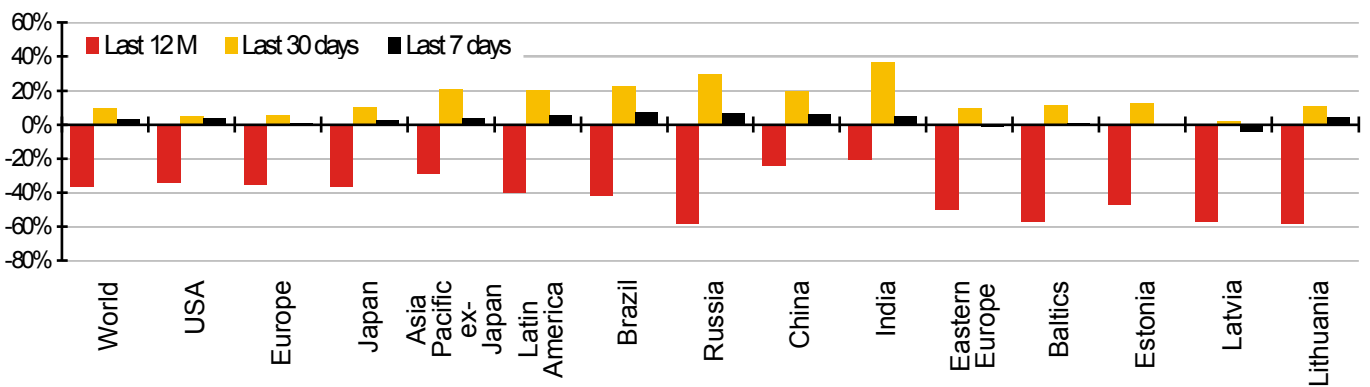
3. grafiks. Akciju tirgi pagājušajā nedēļā

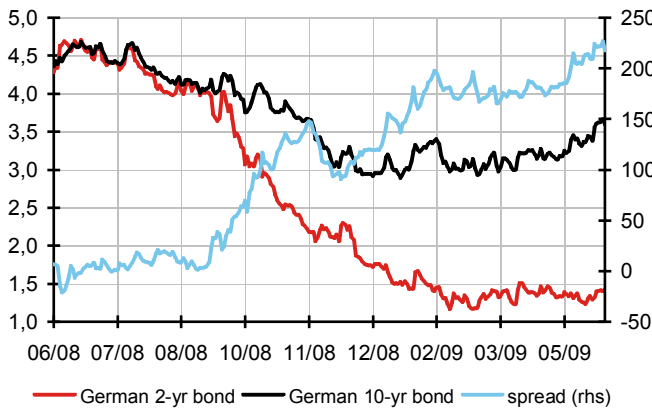
4. grafiks. Akciju tirgi pēdējos 12 mēnešos

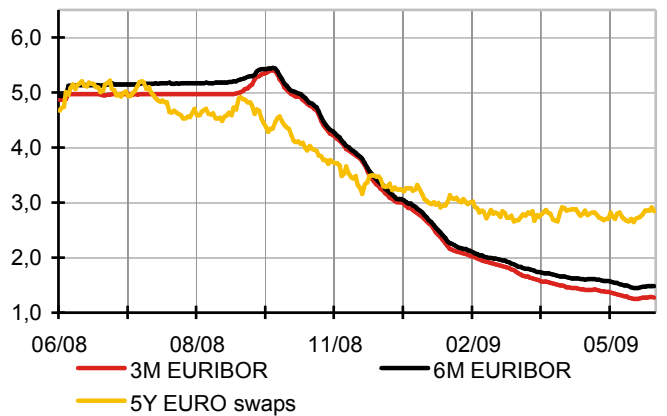
5. grafiks. Akciju tirgu rezultāti¹

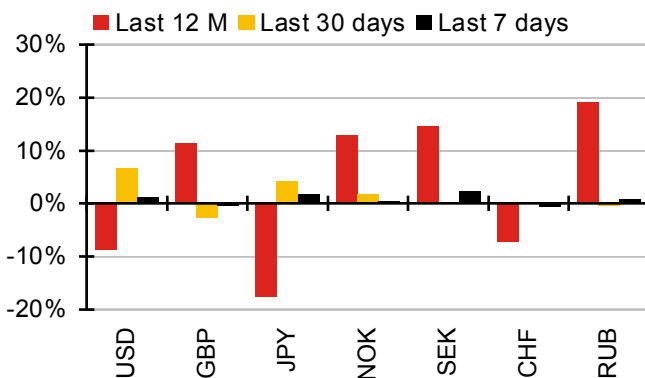
6. grafiks. Vācijas valdības obligāciju ienesīgums

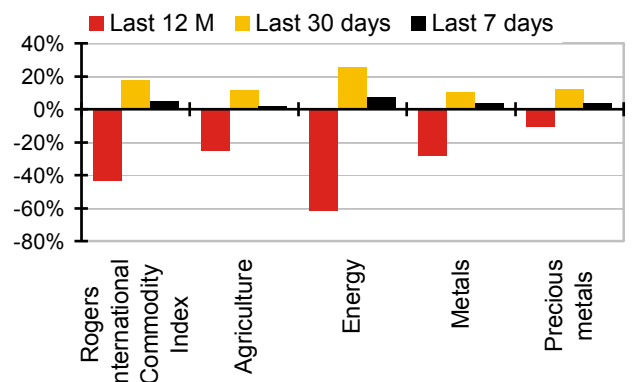
7. grafiks. EURIBOR likmes pēdējos 12 mēnešos

8. grafiks. EUR pret atsevišķām valūtām

9. grafiks. Izejvielu rezultāti

Informācijas avots: *Bloomberg*.

Ja nav norādīts citādāk, visi ienesīguma rādītāji ir izteikti attiecīgo indeksu valūtās.

¹ Grafikā attēlots attiecīgais MSCI reģionālais akciju indekss ASV dolāros, izņemot Austrumeiropas (DJ Stoxx EU Enlarged) un Baltijas akcijas (OMX indeksi).